

gew imkeċċijin u l-Biblijoteka, għad li minn dak iż-żmien ftit u xejn kisbet hwejjeġ godda, għadha dejjem miftuħa għal min irid imur fiha.

Il-*Biblioteca Casanatense* kienet waħda mill-aħjar, mhux biss ta' Ruma, iżda tad-dinja kollha, u ftit huma l-għorrief li kienu jmorru Ruma u ma jmorrux jaħdmu fiha. Ma għandniex għaldaqshekk nistagħbu li M. A. Vassalli, mita kien Ruma, mar ukoll fil-*Biblioteca Casanatense* u sar ħabib ta' P. Grabieli Fabricy, li f'dak iż-żmien kien wieħed mis-sitt teologi tal-Biblijoteka.

Mita fl-1791 Mikiel Anton Vassallo ħareġ wieħed mill-kotba tiegħu, u sewwa sew dan li għandna f'idejna, huwa mar u ħa wieħed lil P. Fabricy, u dan b'tifkira kiteb wara l-qoxra dawn il-kelmiet:

DONUM CL. AUCTORIS, MELITENSIS
ÆTATIS ANNUM TRIGESIMUM VIX AGENTIS.

"Mogħti mill-wisq magħruf kittieb, Malti li bil-kemm għandu tletin sena".

Billi aħna qatt ma kellna għalfejn nitkixxfu fuq il-ħajja ta' M. A. Vassalli, ma nafux sewwa dak li huwa magħruf fuq dan il-kittieb ta' lsienna. Naħsbu li s-Sur Cremona fil-ħajja li qiegħed jikteb, iġidilna sewwa mita twieled M. A. Vassalli. Jekk dan ma huwiex magħruf, minn din it-tagħrif ta' P. Fabricy nistgħu naraw, illi Vassalli fis-sena 1791 kellu mat-tletin sena, iġifieri illi twieled fl-1761, u li kien Ruma aktarx minn xi ftit żmien fl-1791. (*)

Dan il-ktieb tal-għaref Malti jgħib dan l-isem:

"*Michaelis Antonii Vassalli* (1) *Mylsen Phoenico-Punicum*

(*) Mikiel Anton Vassalli twieled Haż-Żebbuġ fil-5 ta' Marzu, 1764. Naħsbu għalhekk li dan il-ktieb kien taħ lil P. Fabricy fl-1794, tliet snin wara li kien ippubblikat.

A. C.

(1) Billi dan il-ktieb għe miktub bil-latin, il-kittieb waħhal ismu, bħal ma kienu jagħmlu fi żmien, bil-latin ukoll; u billi hawn kellu jkun *genitiv* kiteb *Michaelis Antonii Vassalli*. Il-familji ta' dan l-isem f'Malta huma kollha *Vassallo* u mhux *Vassalli*, għalhekk naħsbu illi għandu jinkiteb *Vassallo* u mhux *Vassalli*, bħal ma jiktbuh xi wħud. Ara wkoll il-ktieb tal-Kan. Pietru Frangiskn Agius *De Soldanis (Sultana)*, li jithaddet ukoll fuq l-ilsien Malti u ħareġ f'Ruma wkoll fl-1750.

sive Grammatica Melitensis, Romae MDCCXCI, Sumptibus Auctoris"

Wara l-ewwel faċċata P. Fabricy kiteb dawn il-kelmiet:
fr. Gabriel Fabricy ord. praed.

Theologus Casanatensis
Cl. Auctoris Donum

Tò Mylsen in Melitensi Dialecto idem significat ac lingua.
"Mylsen bil-Malti jfisser ilsien".

Ma huwiex fi ħsiebna niħaddtu fuq din il-Grammatka ta' Vassalli: nittamaw, jew aħjar nistennew, ix-xogħol tas-Sur Cremona, li mingħajr biża' nistgħu ngħidu li jurina min kien dal-kbir ħabib tal-ilsien Malti.
Ruma, 11 ta' Marzu 1931.

P. Serafin M. Zarb O.P.

FRÂK

(BIEK MA JINTILEFX)

THE TERROR OF THE DESERT *

Għaddej bħal vlegġa l-ajruplan: fuq rasu
Dlam iswed faħam, li bla riħ ingabar:
Taħtu bħal baħar ta' blat samm u ramel;
Djar u sigar imkien... ħemda ta' qabar.

Dun Karm

* Dan it-titlu qiegħed taħt fotografija, miġjuba fil-"Photograms of the Year 1929", meħuda minn Capt. Alfred G. Buckam (London). Din il-poeżija, magħmula biex tfisser bil-kliem dak li l-moħħ jifhem, meta l-għajnejn tara dik il-fotografija.